

Frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde

Hvad er en forening?

En forening er en sammenslutning af en gruppe mennesker med fælles interesser og med ønske om, at samarbejde omkring et fælles formål og om, at organisere sig omkring en eller flere aktiviteter.

Der er foreningsfrihed i Danmark, hvilket vil sige, at det ikke kræver nogen tilladelse at stifte en forening. Med en kommunal godkendelse af jeres forening, får foreningen imidlertid nogle rettigheder og dertil hørende pligter. Eksempelvis kan nævnes muligheden for at søge tilskud til lån af lokaler og at søge aktivitetsstøtte til unge under 25 år.

Hvad er en folkeoplysende forening?

Den folkeoplysende forening er demokratisk organiseret og styret af sine medlemmer. De folkeoplysende foreninger tager udgangspunkt i aktiviteten og fællesskabet omkring aktiviteten med det formål at styrke medlemmernes lyst til at tage ansvar for deres eget liv og deltage aktivt i samfundet omkring dem.

Disse foreninger er typisk idrætsforeninger, musikforeninger, spejdergrupper, religiøse ungdomsforeninger eller politiske ungdomsforeninger.

Følgende foreninger kan ikke godkendes som folkeoplysende foreninger: sociale foreninger, studenterforeninger, foreninger, som har til formål at samle penge ind til sociale formål, boligforeninger, haveforeninger eller ejerforeninger.

Krav til en folkeoplysende forening

Den 11. juli 2011 vedtog Folketinget en ny lov om støtte til frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde. Loven kræver, at den frie folkeoplysende virksomhed skal være etableret af en folkeoplysende forening med vedtægter for at få tilskud eller låne kommunale lokaler. Loven stiller endvidere særlige krav til foreningen. Vi gør opmærksom på at dette informationsmateriale kun gælder for **frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde**.

Der stilles en række krav til en folkeoplysende forening. For det første skal foreningen overholde Folkeoplysningsloven, som fastslår, at kommunerne skal yde støtte til folkeoplysende og idébestemt arbejde. For det andet skal foreningen overholde Folkeoplysningsbekendtgørelsen, som bl.a. beskriver hvad foreningens vedtægter skal indeholde.

Mere information om lovkrav findes her: <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=138157>

Derudover skal foreningen være demokratisk opbygget, hvilket vil sige at alle medlemmer har stemmeret og at bestyrelsen vælges af medlemmerne. Foreningens øverste ledelse er således generalforsamlingen, mens den daglige ledelse af foreningen ligger i bestyrelsen.

Generalforsamlingen

- Foreningens øverste myndighed i alle foreningens anliggender
- Dem der bestemmer de overordnede linjer for foreningen
- Alle foreningens medlemmer er (via deres stemme) med til at tage beslutninger på generalforsamlingen

Bestyrelsen

- *Bestyrelsen vælges af generalforsamlingen*
- *Bestyrelsen står for den daglige ledelse og drift*
- *Bestyrelsesmedlemmerne er ansvarlige for at foreningens opgaver bliver løst*

Foreningens aktiviteter

Godkendelse af jeres folkeoplysende forening

Der gælder ikke særlige formkrav for at stifte en forening, men ønsker man godkendelse som folkeoplysende forening i Aarhus Kommune, stilles der en række krav til foreningen.

Trin for trin guide til godkendelse af en ny folkeoplysende forening i Aarhus Kommune

- Lav et **udkast til vedtægter** for foreningen - se evt. det følgende eksempel på foreningsvedtægter. Send venligst udkastet til vedtægter til gennemlæsning i Sport & Fritid: ibs@aarhus.dk
- Fastsæt en dato for den **stiftende generalforsamling** og indkald alle interesserede til mødet i god tid.
- **Dagsorden og udkast til vedtægter** sendes til alle interesserede ca. 14 dage før mødet, så alle kan nå at læse det. Se evt. eksempel på dagsorden i det følgende eksempel på foreningsvedtægter.
- Afhold stiftende generalforsamling og tag **referat** fra mødet med dato, navne på deltagere og beskrivelse af, hvad der er besluttet på mødet.
- Opret foreningen i CVR registeret. I kan få et CVR nummer ved at registrere jeres forening her: http://www.virk.dk/myndigheder/stat/ERST/Frivillige_foreninger
- Opret en digital postkasse til korrespondance med f.eks. Aarhus Kommune og øvrige offentlige myndigheder. Dette er et lovkrav pr. 1/11 2013: <https://hjaelp.virk.dk/hjaelp/digital-post-0>
- På følgende hjemmeside kan du søge om godkendelse som folkeoplysende forening i Aarhus Kommune: <http://foreningsportalen.aarhuskommune.dk/side.asp?wkid=10017&side=12&navid=53>
Yderligere vejledning til foreningsoprettelse findes på siden.

For at jeres forening kan modtage støtte fra Aarhus Kommune, kræver det, at foreningen har en bankkonto (en NemKonto). Denne kan oprettes i en bank ved fremvisning af foreningens vedtægter, CVR nummer og referat fra det møde, hvor den fungerende bestyrelse blev valgt.

For mere information om oprettelse og godkendelse af en folkeoplysende forening i Aarhus Kommune kan der rettes henvendelse til Sport & Fritid:

Ib Stenvang: Telefon 89 40 48 45 eller e-mail ibs@aarhus.dk

Lars-Bo Teilberg Jørgensen: Telefon 22 16 56 44 eller e-mail jtla@aarhus.dk

Der er mulighed for at ringe og aftale tid til et møde med Sport & Fritids medarbejdere, hvis dette ønskes. Den forventede sagsbehandlingstid er 3 uger.

Eksempel på foreningsvedtægter

- der opfylder folkeoplysningslovens krav, og som indeholder relevante forholdsregler.

Vedtægter for xxxx forening

1. Navn og hjemsted

Foreningens navn er xxx

Foreningen har hjemsted i Aarhus Kommune.

2. Foreningens formål

Foreningens formål er xxx

Foreningen tilbyder frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde efter folkeoplysningsloven. Foreningens virksomhed er almennyttig og åben for enhver, som tilslutter sig foreningens formål.

3. Foreningens drift

Foreningens drift finansieres ved xxx

Et eventuelt overskud skal tilfalde den folkeoplysende forening til anvendelse inden for folkeoplysningslovens område.

4. Medlemmer

Kun aktive medlemmer kan optages i foreningen. Et medlem betragtes som udmeldt, når den pågældende ikke har betalt sit kontingent, senest xxx måned efter, at der er rykket for det.

Bestyrelsen kan i ekstraordinære tilfælde ekskludere et medlem, som på en særlig grov måde har tilsidesat sine medlemsforpligtelser. Bestyrelsen skal dog forinden have givet det pågældende medlem adgang til at udtale sig. Ved beslutning om eksklusion skal der foreligge en skriftlig begrundelse herfor. Medlemseksklusioner kan altid forlanges forelagt på en generalforsamling som et særligt punkt, hvorunder det pågældende medlem skal have adgang til at udtale sig. Bestyrelsen skal i så fald indkalde til en ekstraordinær generalforsamling, medmindre den ordinære generalforsamling er umiddelbart forestående.

Har et medlem på grov måde tilsidesat sine medlemsforpligtelser, uden at dette giver anledning til eksklusion, kan bestyrelsen evt. idømme det pågældende medlem karantæne i xxx måneder.

5. Kontingent

Kontingent for medlemmerne fastsættes af generalforsamlingen.

6. Foreningens ledelse

Foreningens øverste myndighed er generalforsamlingen.

7. Generalforsamlingen

Den ordinære generalforsamling holdes en gang om året i xxx måned.

Generalforsamlingen skal mindst have følgende dagsorden:

- 1) Valg af ordstyrer og referent
- 2) Bestyrelsens beretning om året der er gået
- 3) Fremlæggelse af foreningens regnskab for det foregående år og budget for det kommende år
- 4) Fastsættelse af kontingent for medlemmerne
- 5) Behandling af indkomne forslag fra medlemmerne eller bestyrelsen
- 6) Valg af bestyrelsesmedlemmer samt suppleanter til foreningens bestyrelse
- 7) Valg af revisor og revisorsuppleant
- 8) Eventuelt

Generalforsamlingen ledes af en ordstyrer, der vælges af forsamlingen, og som ikke må være medlem af bestyrelsen. Adgang til generalforsamlingen har kun de i punkt 4 nævnte medlemmer, samt dem bestyrelsen måtte have inviteret.

Stemmeret har kun de i punkt 4 nævnte medlemmer. Hvert medlem har en stemme. Generalforsamlingen træffer sine beslutninger ved simpel stemmeflertal, med mindre andet er bestemt i vedtægterne. Skriftlig afstemning skal foretages, hvis blot et enkelt medlem forlanger det. Der kan ikke stemmes ved fuldmagt. Forældre kan deltage med stemmeret på vegne af deres børn.

Der indkaldes til generalforsamling 1 gang årligt for alle medlemmer med mindst tre ugers varsel. I indkaldelsen skal det fremgå, at indsendelse af forslag (herunder forslag til ændringer i vedtægterne) kan ske indtil to uger før generalforsamlingen. Senest en uge før generalforsamlingen skal indsendte forslag være udsendt til medlemmerne. Foreningens regnskab skal vedlægges indkaldelsen til den ordinære generalforsamling.

Kandidater til de ledige bestyrelsespladser opstilles sideordnet på generalforsamlingen, og vælges efter højeste stemmetal. Ved stemmelighed foretages omvalg.

Ekstraordinær generalforsamling afholdes, hvis bestyrelsen beslutter det, eller hvis mindst xxx % af medlemmerne begærer det skriftligt med angivelse af de punkter, som ønskes behandlet. Indkaldelse sker skriftligt med mindst 14 dages varsel. Den foreslåede dagsorden vedlægges.

8. Bestyrelsens sammensætning

Bestyrelsen består af xxx personer. De enkelte bestyrelsesmedlemmer vælges af generalforsamlingen for to år af gangen. Genvælg kan finde sted. Ved den første generalforsamling vælges xx medlemmer samt xx suppleanter for en periode af 2 år og xx medlemmer og xx suppleanter for en periode af 1 år. Derudover vælges også en revisor og en revisorsuppleant for 1 år af gangen (disse to personer er dog ikke medlem af bestyrelsen). Bestyrelsen konstituerer sig selv på første møde herefter.

9. Bestyrelsens opgaver og virke

Foreningens daglige ledelse varetages af bestyrelsen. Bestyrelsen definerer selv sine daglige opgaver. Bestyrelsen er ansvarlig overfor Aarhus Byråd for anvendelse af det herfra modtagne tilskud, for anviste lokaler m.v. og for regnskab og dokumentation for foreningens aktiviteter. Bestyrelsen udarbejder årligt en beretning, hvori foreningens aktiviteter i det forløbne år beskrives. Bestyrelsen indkalder til generalforsamling mindst en gang årligt.

Bestyrelsesmøder afholdes mindst 4 gange årligt, når formanden finder det nødvendigt, eller når mindst x bestyrelsesmedlemmer kræver det. Indkaldelse til bestyrelsesmøde sker skriftligt med xx dages varsel og med angivelse af dagsorden. Der udarbejdes beslutningsreferat efter hvert bestyrelsesmøde.

Bestyrelsen træffer sine beslutninger ved simpel stemmeflertal. Ved stemmelighed er formandens eller den fungerende formands stemme udslagsgivende. Der kan ikke stemmes ved fuldmagt. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når over halvdelen af bestyrelsens medlemmer er til stede.

10. Budget, ansøgning, regnskab og revision

Bestyrelsen udarbejder hvert år et budget til godkendelse på generalforsamlingen. Foreningens regnskabsår følger kommunens regnskabsår (kalenderåret). Regnskabet skal underskrives af samtlige medlemmer af bestyrelsen. Årsregnskabet skal opgøres i overensstemmelse med de i lovgivningen til enhver tid gældende krav.

11. Tegningsret

Foreningen tegnes af formanden og kassereren tilsammen eller ved en af disse fravær af formanden eller kassereren sammen med 2 bestyrelsesmedlemmer. I den daglige drift af foreningen kan den tegnes af formanden alene i forhold vedrørende Sport & Fritid, Aarhus Kommune.

12. Hæftelse

Bestyrelsens medlemmer hæfter personligt for det tilskud, som foreningen eller tilskudsmodtagerne har modtaget efter folkeoplysningsloven, hvis tilbagebetalingskravet er opstået ved retsstridig handling eller undladelse, der kan tilregnes pågældende som forsætligt eller uagtsom. Bestyrelsens medlemmer hæfter i øvrigt ikke personligt for foreningens tilskud efter folkeoplysningsloven.

13. Vedtægtsændringer

Vedtægtsændringer skal godkendes af generalforsamlingen med x andele af de afgivne stemmer. Vedtægtsændringer skal indsendes til Sport & Fritid i Aarhus Kommune for at sikre, at de til stadighed opfylder folkeoplysningslovens krav.

14. Ophør

Beslutning om foreningens ophør eller manglende betalingsdygtighed skal ske på samme måde som vedtægtsændringer. Ved ophør skal evt. overskud anvendes til almennyttige formål indenfor folkeoplysningslovens område.

15. Historik

Vedttaget på stiftende generalforsamling den XXX

Ændret på generalforsamling den XXX

Forklaring til *Eksempel på foreningsvedtægter*

Nedenstående punkter henviser til Folkeoplysningsloven af 11. juli 2011.

Forklaring til punkt 1. Navn og hjemsted

Foreningen skal i følge folkeoplysningsloven § 4 stk. 3, nr. 7 være hjemmehørende i tilskudskommunen.

Forklaring til punkt 2. Foreningens formål

Foreningen skal i følge folkeoplysningsloven § 4 stk. 3, nr. 1 have formuleret et formål med foreningsdannelsen, som fremgår af vedtægten. Foreningen må ikke oprettes og drives i kommercielt øjemed jf. folkeoplysningsloven § 5 stk. 3. Den skal være almennyttig og kontinuerlig jf. folkeoplysningsloven § 4 stk. 3, nr. 8, og den skal som udgangspunkt være åben for enhver, som tilslutter sig foreningens formål jf. folkeoplysningsloven § 4 stk. 3, nr. 6.

Forklaring til punkt 3. Foreningens drift

I følge folkeoplysningslovens § 5 stk. 3 skal et eventuelt overskud, der er opstået gennem deltagerbetaling ved foreningens virksomhed efter folkeoplysningsloven tilfalde den folkeoplysende forening til anvendelse inden for lovens område. I forslag til vedtægter anbefales det, at overskud af enhver art skal tilfalde den folkeoplysende forening til anvendelse inden for lovens område, da det kan være vanskeligt at vurdere, hvor et evt. overskud kommer fra.

Forklaring til punkt 4. Medlemmer

Vedtægterne bør kun indeholde bestemmelser om aktive medlemmer. Der kan ikke modtages støtte til passive medlemmer, og foreningen skal bygge på aktivt medlemskab jf. folkeoplysningsloven § 4 stk. 3 nr. 5. Der skal være mindst 5 betalende medlemmer jf. folkeoplysningsloven § 4 stk. 3 nr. 5.

Bestyrelsen kan i ekstraordinære tilfælde ekskludere et medlem, som på en særlig grov måde har tilsidesat sine medlemsforpligtelser. Eksklusion vil kunne ske, hvis et medlem groft, og normalt også gentagne gange, på trods af påtale forser sig mod klubbens regler eller på illoyal måde modarbejder foreningens interesser eller formål.

Forklaring til punkt 6. Foreningens ledelse

Generalforsamlingen skal være den øverste myndighed i alle foreningens anliggender. Det betyder, at alle spørgsmål, der ikke efter vedtægterne endeligt skal afgøres på anden måde, kan indbringes for generalforsamlingen.

Forklaring til punkt 7. Generalforsamlingen

Der skal afholdes generalforsamling en gang om året umiddelbart efter udarbejdelse af foreningens regnskab, og hvis der i øvrigt er behov for det. Bestyrelsen indkalder til generalforsamlingen i overensstemmelse med reglerne i vedtægterne.

Det er en god idé at overveje aldersgrænsen for stemmeret på generalforsamlingen og for unges stemmeret i bestyrelsen. Dette er afgørende for de unges motivation for deltagelse i bestyrelsesarbejde og lyst til at involvere sig og tage ansvar i foreningen.

Generalforsamlingen kan indkaldes i foreningens medlemsblad, på foreningens hjemmeside, ved opslag eller ved særskilt brev eller e-mail til alle medlemmer.

Ekstraordinær generalforsamling afholdes, hvis bestyrelsen beslutter det, eller hvis mindst xxx % af medlemmerne begærer det skriftligt med angivelse af de punkter, som ønskes behandlet. Man kan i stedet for andelen i % angive et fast antal medlemmer, som skal begære det skriftligt, men man kan ikke forudse, hvor mange medlemmer foreningen vil få. Det kan derfor være en fordel, at angive antallet af medlemmer, der skal til for at indkalde til ekstraordinær generalforsamling som XX % af medlemmerne.

Der skal altid vælges en revisor, der på medlemmernes vegne kritisk reviderer regnskabet og påtegner dette inden fremlæggelse af regnskabet på generalforsamlingen. Valg af revisor og revisorsuppleant skal kun ske, såfremt foreningen modtager tilskud på under 450.000 kr. pr. år, da Aarhus Kommune stiller krav om ekstern revision ved tilskud på 450.000 kr. eller derover årligt. Såfremt foreningen modtager tilskud på 450.000 kr. pr. år eller derover, vælger bestyrelsen en statsautoriseret eller en registreret revisor. Det er generalforsamlingen der beslutter om der skal gøres brug af en statsautoriseret eller registreret revisor ved tilskud på under 450.000 kr. Foreningen kan vælge i sine vedtægter at fastsætte en grænse for, hvornår der skal ekstern revision på regnskabet, men Aarhus Kommune stiller som nævnt krav om ekstern revision ved årligt tilskud på 450.000 kr. eller derover.

Den valgte revisor må ikke være medlem af bestyrelsen eller beslægtet eller besvogret i op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nær som søskendebørn med nogle af bestyrelsesmedlemmerne.

Forklaring til punkt 8. Bestyrelsens sammensætning

Bestyrelsen består af x personer (minimum 3 personer). Der bør altid være et ulige antal bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsen vælges på generalforsamlingen. Nogle bestyrelsesmedlemmer vælges for 2 år af gangen og nogle for 1 år af gangen. Således sikrer man løbende udskiftning i bestyrelsen og står aldrig i den situation, at hele bestyrelsen skal skiftes ud på én gang.

Nogle foreninger anvender en model, hvor bestyrelsesmedlemmerne vælges på generalforsamlingen, hvorefter bestyrelsen konstituerer sig selv. Andre foreninger vælger en model, hvor medlemmerne på generalforsamlingen vælger særskilt, hvem der skal være formand og kasserer mm. Det er vigtigt, at foreningen tager stilling til hvilken model der vælges og at dette bliver nedskrevet i vedtægterne.

Habilitetsreglerne findes i folkeoplysningslovens § 5 stk. 4. Følgende personer kan ikke være medlem af bestyrelsen:

- 1) Medlemmer af bestyrelser i fonde, selskaber, foreninger eller andre virksomheder, der udlejer lokaler m.m. til foreningen eller kontrollerer udlejer af lokaler m.m. til foreningen, samt
- 2) Advokater, revisorer og lignende rådgivere for samt ansatte i fonde, selskaber, foreninger eller andre virksomheder, der udlejer lokaler m.m. til foreningen, eller som kontrollerer udlejer af lokaler m.m. til foreningen samt
- 3) Ejere af lokaler m.m., der udlejes til foreningen.

De ovenstående habilitetsregler gælder ikke fonde, selskaber, foreninger eller andre virksomheder, der er almennyttige, og hvis hovedformål er at stille faciliteter til rådighed for børn og unge. Endvidere kan Byrådet fravige habilitetsreglerne, når lejemålet er af uvæsentligt omfang, og når Byrådet skønner, at en fravigelse ikke vil medføre, at uvedkommende interesser får mulighed for at påvirke beslutningsprocessen i den folkeoplysende forening.

Forklaring til punkt 9. Bestyrelsens opgaver og virke

Bestyrelsen skal i følge folkeoplysningsloven § 5 stk. 2 være ansvarlig over for kommunen for anvendelse af det modtagne tilskud, for anviste lokaler m.v. og for regnskab og dokumentation for virksomheden. Kommunen kan indhente de nødvendige oplysninger og dokumentation i forbindelse med udbetaling af støtte, lån af lokaler mm.

Forklaring til punkt 10. Budget, ansøgning, regnskab og revision

Ved modtagelse af tilskud fra Aarhus Kommune skal der udarbejdes et særskilt tilskudsregnskab, som sendes til godkendelse i Aarhus Kommune sammen med ansøgningen om aktivitetsstøtte/lokaletilskud. Tilskudsregnskabet skal underskrives af samtlige medlemmer af bestyrelsen og revisor. Ved samlede tilskud på 450.000 kr. eller derover revideres regnskabet af en af bestyrelsen valgt statsautoriseret revisor eller en registreret revisor.

Aarhus Kommune foretager stikprøvekontrol og kan indhente de nødvendige oplysninger og dokumentation i forbindelse med udbetaling af støtte, lån af lokaler mm. Det er i denne forbindelse påkrævet, at foreningen gemmer original dokumentation vedrørende fremmødere registrering, medlemslister og regnskaber inklusiv bilag i minimum 5 år.

Forklaring til punkt 11. Tegningsret

Tegningsretten beskriver hvem, der er ansvarlig for foreningen overfor bank, kommune og andre myndigheder. I følge bekendtgørelse om støtte til folkeoplysende voksenundervisning og frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde § 1 nr. 6 skal vedtægterne indeholde bestemmelse om tegningsret.

Forklaring til punkt 12. Hæftelse

I følge folkeoplysningslovens § 31 stk. 2 hæfter bestyrelsens medlemmer personligt for det tilskud, som foreningen har modtaget efter denne lov, hvis tilbagebetalingskravet er opstået ved retsstridig handling eller undladelse, der kan tilregnes pågældende som forsætligt eller uagtsom. Ifølge folkeoplysningslovens § 32 kan kommunen undlade både at yde tilskud og at anvise lokaler m.v. for en angiven periode, hvis en forening ikke overholder loven eller de regler, der er fastsat i medfør heraf. Bestyrelsens medlemmer hæfter i øvrigt ikke personligt for foreningens tilskud efter folkeoplysningsloven. For de forpligtigelser, der påhviler foreningen i øvrigt, hæftes alene med den til enhver tid eksisterende formue.

Forklaring til punkt 13. Vedtægtsændringer

Foreningen skal forholde sig til hvor stor en andel af de afgivne stemmer på en generalforsamling, der skal til for at godkende vedtægtsændringer. Det kunne f.eks. være, at to tredjedele af de afgivne stemmer skal være for forslaget.

Forklaring til punkt 14. Ophør

I følge folkeoplysningslovens § 5 stk. 3 skal et eventuelt overskud, der er opstået gennem deltagerbetaling ved foreningens virksomhed efter folkeoplysningsloven tilfalde almennyttige formål ved foreningens opløsning. I forslag til vedtægter anbefales det, at evt. overskud af enhver art skal anvendes til almennyttige formål inden for folkeoplysningslovens område ved foreningens opløsning, da det kan være vanskeligt, at opgøre hvor et overskud stammer fra.

Forklaring til punkt 15. Historik

Foreningen kan løbende registrere hvilke vedtægtsændringer, der er foretaget, og hvornår. Således er det muligt at følge med i vedtægternes historik.

Udgivet den 19. oktober 2017.